

Keski-Suomen pelastuslaitoksen asiantuntijalausunto HE 248/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pelastuslain 105 §:n ja 109 §:n muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi pelastuslakia. Alueen pelastusviranomainen voisi määrätä rakennuksen tai rakennelman omistajan hankkimaan välttämättömiä viranomaisviestintään liittyviä viestintäpalvelun käytettävyyttä varmistavia laitteita ja pitämään ne toimintakunnossa. Pelastusviranomainen voisi antaa määräyksen nykyisen viranomaisverkon käytettävyyttä varmistavien laitteiden hankkimisesta siihen saakka, kunnes alueella on siirrytty käyttämään yksinomaan viranomaisviestintäpalvelua.

Pelastusviranomaisen määräystä ei voitaisi kohdistaa sellaiseen maanpuolustukseen tai kansalliseen turvallisuuteen liittyvään rakennukseen tai rakennelmaan, jossa käsitellään turvallisuusluokiteltua tietoa ja jota koskevien viranomaisen antamien määräysten mukaan kyseiseen tilaan ei saa rakentaa viranomaisviestintäpalvelua.

Alueen pelastusviranomainen voisi määrätä uhkasakon ja teettämisuhan sille, joka laiminlyö velvollisuuden hankkia ja pitää toimintakunnossa pelastusviranomaisen määräyksen mukaisesti viranomaisviestintään liittyvän viestintäpalvelun käytettävyyttä varmistavia laitteita.

Keski-Suomen pelastuslaitos kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen asiantuntijalausunto otsikon mukaiseen asiaan. Lausuntona toteamme seuraavaa:

105 § Uhkasakko ja teettämisuhka

Keski-Suomen pelastuslaitos pitää esitettyä muutosta 105 § koskien kannatettavana.

109 § Viranomaisverkon ja viranomaisviestintään liittyvän viestintäpalvelun käytettävyyttä koskevat erityiset vaatimukset

Säädös on kannatettava ja tarpeellinen. Esitetyt muutokset ovat perusteltuja ottaen huomioon palvelun kehittyminen ja teknologian muutokset. Keski-Suomen pelastuslaitos on antanut valmisteluvaiheessa lausunnon (SMDno-2019-1460) ja esitti tuolloin keskeisenä kommenttina, että henkilöriskin lisäksi perusteluina tulee voida käyttää myös omaisuusriskiä sekä työturvallisuusriskiä. Lisäksi näiden riskien ei tarvitsisi olla tavanomaista suurempia, vaan riittää, että viestintäverkon käyttäminen on rakennuksesta tai rakennelmasta johtuen estynyt.

Viranomaispalveluiden kattavuuden ja käytettävyyden kannalta rajoittuminen tilanteeseen, että on tavanomaista suurempi henkilöturvallisuusriski, ei ole ongelmaton. Määritelmällisesti ”tavanomaista suurempi” on haastava.

Lisäksi rakennuksissa voi tapahtua pelastustoiminnan lisäksi myös muuta kiireellistä viranomaistoimintaa, kuten ensihoitopalvelua ja poliisitoimintaa. Siksi nyt määriteltä kriteeri, ”käytettävyyden ei ole riittävä pelastustoiminnan asianmukaiseksi suorittamiseksi” ei ole täysin katava.

Kolmas näkökulma liittyy hätäpuhelun soittamiseen. Nykyinen rakennustapa on sellainen, että matkapuhelinverkko ei kaikissa tilanteissa ole luonnostaan rakennuksen sisätiloissa käytettävissä. Nykyisin hätäpuhelu soitetaan pääsääntöisesti matkapuhelimella ja jos rakennuksen sisällä ei ole matkapuhelinverkkoa, soittaminen estyy.

Säätelyssä on otettava huomioon viranomaisten työturvallisuus ja viranomaisten käytettävyyden kiireellisiin tehtäviin. Sekä pelastustoimen viranomaiset, että muun muassa myös ensihoitopalvelu ja poliisi käyttävät keskinäiseen viestintään ja hälytysten välittämiseen ensisijaisesti viranomaisverkkoa ja toissijaisesti yleistä matkapuhelinverkkoa. Jos rakennus on sellainen, että viranomaisverkon palvelut eivät ole käytettävissä, voi hälytystehtävän saaminen estyä tai viivästyä. Lisäksi tilanteessa, että tehtävällä tapahtuu poikkeava uhkatilanne, lisäävun hälyttäminen ja vaarasta ilmoittaminen voi estyä. Tämä on merkittävä työturvallisuusriski.

Alueen pelastusviranomaisen mahdollisuus antaa määräys, tulee nähdä viimesijaisena keinona turvata viranomaisviestinnän ja viranomaisviestintäpalvelun käytettävyys, kuten perusteluissa on tuotu esille.

Tarkoituksenmukaista olisi säätää muussa lainsäädännössä ja ottaa tässä huomioon sekä pelastustoimen viranomaispalvelun lisäksi myös muu viranomaistoiminta, että kansalaisen tosiasiallinen mahdollisuus hätäpuhelun soittamiseen. Säädös kokonaisuudessaan tulisi perustua seuraavaan: jos viranomaisviestintä ja viranomaisviestintäpalvelu on estynyt rakennuksesta tai rakennelmasta johtuvasta rakenteellisesta syystä ja viranomaisverkon tai viranomaisviestintäpalvelun käytettävyys ei ole riittävä viranomaistoiminnan asianmukaiseksi suorittamiseksi, tulee rakennuksen tai rakennelman omistajan hankkia rakennukseensa tai rakennelmaansa tarvittavat laitteet ja pitää ne toimintakunnossa. Säädös voisi olla joko maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tai sähköisen viestinnän palvelulaissa (917/2014).

Ville Mensala
pelastusjohtaja
Keski-Suomen pelastuslaitos